+ Ὁ Θυατείρων Γερμανός: «Ὀρθοδοξία» Κ/πολ. 1939 σ. 174-180

Ἡ ἔκθεσις τῆς Ἐπιτροπῆς περί τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας καί τά μετ' αὐτήν

Ἐν ἔτει 1922 οἱ δύο Ἀρχιεπίσκοποι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας ὁ Καντουαρίας καί ὁ Ὑόρκης, συνέστησαν Ἐπιτροπήν ἐκ θεολόγων ἀνηκόντων εἰς διαφόρους "σχολάς σκέψεως" ὑπό τήν προεδρείαν τοῦ τότε ἐπισκόπου Ὀξφόρδης Dr Burge. Ὁ τότε Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας γράφων καί ἐξ ὀνόματος τοῦ συναδέλφου αὐτοῦ πρός τόν πρόεδρον ὥριζεν ὅτι σκοπός τῆς Ἐπιτροπῆς ἦτο "νά ἐρευνήσῃ τήν φύσιν καί τούς λόγους τοῦ χριστιανικοῦ δόγματος ἵνα δείξῃ τήν ἔκτασιν τῆς ὑφισταμένης ἐν τοῖς κόλποις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας συμφωνίας καί νά εὕρῃ κατά πόσον εἶναι δυνατή ἡ ἄρσις ἤ μείωσις τῶν ὑφισταμένων διαφορῶν". Οἱ λόγοι οἵτινες προυκάλεσαν τήν σύστασιν τῆς ἐν λόγῳ Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ὑόρκης Dr Temple ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῆς πέρυσι δημοσιευθείσης Ἐκθέσεως διά τῶν ἑξῆς : "Ἡ Ἐπιτροπή συνεστήθη διά τόν λόγον ὅτι αἱ τάσεις τῶν διαφόρων "σχολῶν σκέψεως" ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας διεκινδύνευον τήν ἑνότητα καί παρέβλαπτον τήν δρᾶσιν αὐτῆς"..

Μετά δεκαπενταετῆ ἐργασίαν καί ἀφοῦ πλεῖστα τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς θανόντα ἤ παραιτηθέντα ἐν τῷ μεταξύ ἀντεκατεστάθησαν δι' ἄλλων, ἡ Ἐπιτροπή ἐδημοσίευσε μακράν Ἔκθεσιν ἐκ σελίδων 242 ὑπό τόν τίτλον "Διδασκαλία ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας ἤτοι ἔκθεσις τῆς ὑπό τῶν Ἀρχιεπισκόπων Καντουαρίας καί Ὑόρκης διορισθείσης Ἐπιτροπῆς περί τοῦ χριστιανικοῦ δόγματος". Ἡ Ἔκθεσις ἀποτελεῖται ἐκ δύο Εἰσαγωγῶν, μιᾶς τοῦ προέδρου καί ἑτέρας τῆς Ἐπιτροπῆς ἐκ προλεγομένων "περί τῶν πηγῶν καί τοῦ κύρους τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας" καί ἐκ 3 μερῶν α΄) ἡ διδασκαλία περί Θεοῦ καί περί ἀπολυτρώσεως, β΄) ἡ διδασκαλία περί τῆς Ἐκκλησίας καί περί μυστηρίων καί γ΄) ἡ διδασκαλία περί ἐσχάτων. Εἰς τήν Ἔκθεσιν ἐπισυνάπτονται 4 παραρτήματα πραγματευόμενα ἐκτενέστερον περί θεμάτων ἐν τῇ κυρίως ἐκθέσει.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐν τῇ εἰσαγωγῇ αὐτοῦ ὁ πρόεδρος ἐκθέτει τόν τρόπον καθ' ὅν εἰργάσθη ἡ Ἐπιτροπή. Τονίζων ἐν ἀρχῇ τό κρατῆσαν φιλικόν πνεῦμα μεταξύ τῶν μελῶν αὐτῆς κατά τήν διάρκειαν τῶν συζητήσεων ἐπάγεται ὅτι ἡ Ἐπιτροπή κατέτεινεν εἰς τήν ἐπίτευξιν πλήρους, εἰ δυνατόν, συμφωνίας. Ἀλλ' ὅπου τοῦτο ἀπέβαινεν ἀδύνατον αὕτη ἐξέθηκε τάς νῦν κρατούσας παρ' Ἀγγλικανοῖς διαφόρους γνώμας περί τῶν δογματικῶν ζητημάτων. Προσθέτει ὅτι, καίτοι ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Davidson δέν περιείχετο τό ἐρώτημα "ποῖαι διαφοραί γνωμῶν περί δόγματος ἤ τῆς ἑρμηνείας αὐτοῦ δέν νά θεωρηθῶσιν ὡς ἐπιτετραμμέναι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας καί ποῖαι οὐχί", ἡ Ἐπιτροπή οὐχ ἧττον δέν ἀπέφυγε νά γνωματεύσῃ ἔν τισι σημείοις ὅτι διάφοροι τύποι διδασκαλίας εἶνε ἐπιτετραμμένοι, ἐν ἄλλοις δέ πάλιν ὥρισε ὁροθετικήν τρόπον τινα γραμμήν πέραν τῆς ὁποίας κατά τήν γνώμην τῆς Ἐπιτροπῆς οἱαδήποτε διδασκαλία ἤ ἑρμηνεία δέν ἐπιτρέπεται. Ὁ πρόεδρος ἐν τέλει τονίζει ὅτι ἡ Ἐπιτροπή δέν ἀνέλαβε νά ἐξετάσῃ τό ὅλον ἔδαφος τῆς Θεολογίας καί νά συντάξῃ συστηματικήν πραγματείαν, ἀλλ' ἔκριναν ἄξια μείζονος προσοχῆς ἐκεῖνα τά θέματα, ἅτινα κατά τήν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἀπετέλεσαν ἀντικείμενα συζητήσεων ἐν τοῖς κόλποις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας ἤ ἔδωκαν ἀφορμάς συγχύσεως ἐν τῇ πράξει αὐτῆς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ὡς ἦν ἑπόμενον, ἡ δημοσίευσις τῆς Ἐκθέσεως προυκάλεσε τότε μέγα σάλον. Ἐνῷ οὐχί ἀπολύτως δυσμενῶς ἔκριναν αὐτήν οἱ φιλελεύθεροι κύκλοι τῶν Ἀγγλοκαθολικῶν, θεωρήσαντες αὐτήν ὡς συνέχειαν τῆς ἐπιστημονικῆς ἀντιλήψεως τῆς καθολικῆς πίστεως, ἥν ἀνεκαίνισε τό περίφημον Lux mundi, μεθ' ὁρμῆς μεγάλης ἐπετέθησαν ἐναντίον αὐτῆς οἱ Ἀγγλοκαθολικοί ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔχονται στερρῶς τῆς καθολικῆς παραδόσεως τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας. Κατ' αὐτούς ἐν τῇ Ἐκθέσει πολλαί διδασκαλίαι θεωρούμεναι μέχρι τοῦδε οὐσιώδεις ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ ἀμφισβητοῦνται. Οὕτως κατά τήν Ἔκθεσιν εἶνε ἐξ ἴσου ἐπιτετραμμέναι καί ἡ πίστις ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν ἐγεννήθη ἐκ Παρθένου ἄνευ συμμετοχῆς ἀνδρός καί ἡ ἀντίθετος ὅτι οὗτος ἐγεννήθη κατά φυσι-

κόν τρόπον ἐκ τοῦ Ἰωσήφ καί τῆς Μαρίας. Περαιτέρω ἡ Ἔκθεσις ἀφίνει ἄλυτον τό ζήτημα τοῦ εὑρεθέντος κενοῦ τάφου ἄν τ.ἔ. ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου δέον νά ἐκληφθῇ ὡς συμβολική ἤ ὡς γεγονός ἱστορικόν, καίτοι ὁ Πρόεδρος ἐν τῇ εἰσαγωγῇ αὐτοῦ τάσσεται καί ὑπέρ τῆς ἐκ Παρθένου γεννήσεως τοῦ Κυρίου καί ὑπέρ τῆς πραγματικῆς, τ.ἔ. σωματικῆς αὐτοῦ ἀναστάσεως. Τό αὐτό ρητέον ὡσαύτως περί τε τῆς ἱστορικότητος τῶν Εὐαγγελικῶν θαυμάτων καί περί τῆς πραγματικῆς ἤ μή ὑπάρξεως τῶν ἀγγέλων καί τῶν δαιμόνων. Οὐδέ τάσσεται, ἐπάγονται, ἡ Ἔκθεσις ἀδιστάκτως ὑπέρ τῆς ἀποδοχῆς τῆς πτώσεως τοῦ πρώτου ἀνθρώπου, ὅν τρόπον πιστεύει αὐτήν ἀνέκαθεν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας, καί δέν καθορίζει σαφῶς τήν ἔννοιαν τῆς Ἐκκλησίας δεχομένη ὅτι ἀληθής Ἐκκλησία ἐπί τῆς γῆς δέν ὑπάρχει, ἀλλ' ὅτι ὅλαι ἀνεξαιρέτως αἱ Ἐκκλησίαι εὕρηνται ἐν σχίσματι ἡ μία ἀπό τῆς ἄλλης. Καί περί τῆς θείας εὐχαριστίας προκειμένου ἡ Ἔκθεσις δέν καθορίζει ἄν μετά τόν καθαγιασμόν ἐπέρχεται οὐσιώδης μεταβολή εἰς τά εἴδη τοῦ ἄρτου καί τοῦ οἴνου ἀρκουμένη μόνον νά ἐξάρῃ τήν ἀξίαν αὐτῶν. Ἡ Ἔκθεσις τέλος ἀποδέχεται τό περιωρισμένον τῆς γνώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τήν ὑπό ὅρους μόνον οὐχί δέ τήν καθολικήν ἀθανασίαν καί ἄλλας πλάνας αἵτινες κατεδικάσθησαν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ.

Ἡ ἐξέγερσις ἐπί τῆς δημοσιευθείσης Ἐκθέσεως παρετηρήθη ἰδίᾳ μεταξύ τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου, 8000 τῶν ὁποίων ὑπογράψαντες ὑπέβαλον κατά τόν παρελθόντα Ἰούνιον αἴτησιν πρός τήν Ἐπαρχιακήν Σύνοδον τῆς Καντουαρίας, δι' ἧς ἐξέφραζον τάς ἀνησυχίας αὐτῶν. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἡ Ἔκθεσις καίτοι πρό μηνῶν εἶχεν ὑποβληθῇ ὑπό τῆς Ἐπιτροπῆς δέν ἐξητάσθη ἐν κοινῇ τῶν Ἐπιτρόπων συσκέψει, τότε ὅμως προτάσει τῶν Ἐπισκόπων Derby καί Carlile ἐψηφίσθη μακρά περί τῆς Ἐκθέσεως ἀπόφασις. Δι' αὐτῆς οἱ Ἐπίσκοποι ἐδήλουν ὅτι ἡ Ἔκθεσις ἀποτελεῖ ἱστορικήν ἀνασκόπησιν τῶν διαφόρων "Σχολῶν Σκέψεως" ἐν τοῖς κόλποις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας καί προώρισται νά συντελέσῃ εἰς τήν ἀμοιβαίαν συνεννόησιν αὐτῶν καθόσον ἐκτίθησιν ἀμερολήπτως τήν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ὑπάρχουσαν συμφωνίαν ἤ ἀσυμφωνίαν μεταξύ αὐτῶν. Προσέθετον ὅτι ἡ Ἔκθεσις δέν εἶνε ὁμολογία Πίστεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας, συνίστων ὅπως αὕτη μελετηθῇ καί ἐκτιμηθῇ εὐρύτερον ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ὑφ᾽ὅ καί συνετάχθη καί κατέληγον διά τῆς δηλώσεως ὅτι, διασωζομένης τῆς δυνατῆς ἐλευθερίας ἐρεύνης, ὡς ἐπίσημος διδασκαλία τῆς Ἀγγλίας παραμένουσι τά Σύμβολα τῆς πίστεως, τό Εὐχολόγιον καί τά ἄρθρα τῆς θρησκείας ἤ τά 39 λεγόμενα ἄρθρα.

Ἀλλ᾽ἐνῷ τοιαύτη ἦτο ἡ ἀπόφασις τῶν Ἐπισκόπων, ἡ κάτω Βουλή τῆς Καντουαρίας τ.ἔ. ἡ τοῦ ἄλλου κλήρου πλήν τῶν Ἐπισκόπων, αἵτινες ἀποτελοῦσι τήν ἄνω Βουλήν, προέβαινεν εἰς τήν ἑξῆς ἀπόφασιν. "Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας διακρατεῖ καί διδάσκει τό Σύμβολον τῆς Νικαίας ἐν ᾗ μόνον ἐννοίᾳ τοῦτο διεκρατεῖτο καθ᾽ὅλην τήν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας, οἱ δέ κληρικοί αὐτῆς δέν δύνανται ν᾽ἀξιῶσιν ὅτι εἶνε ἐλεύθεροι νά παραγνωρίζωσι δι᾽ἀτομικῆς ἑρμηνείας τήν ἱστορικήν σημασίαν τῶν Ἄρθρων ἐκείνων, ἅτινα ἐκθέτουσι τά γεγονότα τοῦ κατά σάρκα βίου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ". Ἡ ἀπόφασις αὕτη, εὐκόλως ἐννοεῖται, ἀπέβλεπεν εἰς τοῦτο κυρίως ν᾽ἀποκρούσῃ πεπλανημένας ἀντιλήψεις ἀπαντώσας ἐν τῇ Ἐκθέσει περί δογμάτων περί ὧν διέλαβε τό Σύμβολον τῆς Νικαίας, καί ἰδίᾳ τοῦ τῆς ἐκ Παρθένου γεννήσεως τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ καί τοῦ τῆς σωματικῆς αὐτοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως.

Ἀλλ᾽ὅτε ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐτέθη πρό τῆς ὁλομελείας τῶν Ἐπισκόπων κατά τόν παρελθόντα Ἰανουάριον, ἵνα τύχῃ τῆς ἐγκρίσεως αὐτῶν κατά τήν κρατοῦσαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας τάξιν, ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Derby ὑποστηριχθείς καί ὑπό τοῦ Ἐπισκόπου Norwich προὔτεινε τά ἑξῆς: "Ἡ Βουλή τῶν Ἐπισκόπων ἐξετάσασα ἐπιμελῶς τήν αἴτησιν τῆς κάτω Βουλῆς φρονεῖ ὅτι δέν ὑφίσταται ἀνάγκη ὅπως προστεθῇ εἰς τήν περί διδασκαλίας ἀπόφασιν, ἥτις ἐψηφίσθη ὁμοφώνως ὑπ᾽αὐτῆς κατά τήν συνεδρίαν τῆς Ιης Ἰουνίου 1938". Ὑποστηρίζων τήν πρότασιν ταύτην ὁ Ἐπίσκοπος Derby εἶπε μέν ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς Κάτω Βουλῆς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἐλήφθη διά 34 ψήφων ἔναντι 15, τῶν ἄλλων 180 μελῶν αὐτῆς μή ψηφισάντων, ἐτόνισεν ὅμως ἰδίᾳ ὅτι ἀρνητικαί ἀποφάσεις περί τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας εἶνε ἄσκοποι καί ὅτι ὁ μόνος τρόπος διευθετήσεως κριτικῶν ζητημάτων εἶνε ἡ ἐλευθέρα καί πεπληροφορημένη συζήτησις, ἧς τούς κινδύνους δέον νά ἀναλάβη ἡ Ἐκκλησία. Ὑπέρ τῆς ἀποδοχῆς τῆς αἰτήσεως τῆς Κάτω Βουλῆς μετά θέρμης πολλῆς συνηγόρησεν ὁ ἐπίσκοπος τ. Ely , ἐξάρας τήν ἀνάγκην ὅπως οἱ ἐπίσκοποι καθησυχάσωσι τάς συνειδήσεις τῶν αἰτησαμένων, ὄπισθεν τῶν ὁποίων ἵστανται διά τῶν ὑπογραφῶν αὐτῶν 8000 ἱερεῖς. Περι οὐδενός ἄλλου πρόκειται, εἶπεν, ἤ περί ἀρνήσεως ὑπό κληρικῶν ἄρθρων περιεχομένων ἐν τῷ συμβόλῳ τῆς Πίστεως. Ἱερεύς, προσέθηκεν, ἀρνούμενος ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐγεννήθη ἐκ Παρθένου καί ἰσχυριζόμενος ὅτι ὁ Ἰωσήφ ἦτο ὁ φυσικός αὐτοῦ πατήρ ἤ ἀρνούμενος ὅτι ἀνέστη τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐκ νεκρῶν, ἀπαρνεῖται αὐτήν τήν Ὁμολογίαν ἣν καθωμολόγησεν ὅτε ἐχειροτονεῖτο λειτουργός τοῦ λόγου καί τῶν μυστηρίων. Μετ' αὐτοῦ συνετάχθη καί ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Chelmsford εἰπών ὅτι ἡ χριστιανική θρησκεία δέν εἶνε μόνον τό ἀντικείμενον εἰς ὃ οἱ ἄνθρωποι ὀφείλουσι νά ἀφιερῶσι τό ἄριστον μέρος τοῦ λόγου αὐτῶν, ἀλλά ἀποτελεῖ καί κάτι, ἐν ᾧ ζῶμεν καί δι' οὗ παραμυθούμεθα θνήσκοντες. Ἀλλ' ἡ ἀνάγκη αὐτη δέν ἱκανοποιεῖται ἄν ἀφήσωμεν μετεώρους ἀληθείας ἐν αἷς οἱ χριστιανοί ἔζησαν καί δι' ὧν ἤλπισαν ὅτι θά τύχωσιν εἰρήνης κατά τόν θάνατον αὐτῶν. Ἐπισφραγίζων τήν συζήτησιν ὁ σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας ὑπέμνησεν ὅτι προκειμένου περί τῆς ἐκθέσεως δύο τινα συνήθως λησμονοῦνται. Πρῶτον ὅτι ἡ Ἔκθεσις δέν εἶνε οὐδέ προβάλλει τήν ἀξίωσιν ὅτι εἶνε αὐθεντική Ἔκθεσις τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας καί εἶτα ὅτι ἡ Ἔκθεσις οὐδέν λέγει περί τοῦ τί ἐπιτρέπεται ἐν τῇ δημοσίᾳ διδασκαλίᾳ τῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας καί ἐξέφρασεν ἀμφιβολίας, ἄν ἡ προσθήκη τῆς διατάξεως ἣν ἐζήτησαν ἡ κάτω Βουλή, θά συντελέσῃ εἰς βεβαίωσιν τῆς πίστεως ἤ εἰς ἀναζωογόνησιν τιμίας καί ἐπιμελοῦς θεολογικῆς ἐρεύνης. Προσέθηκεν ὅτι δηλώσεις οἵα ἡ ζητηθεῖσα, ὑποβιβάζουσι μᾶλλον ἀντί νά ἐξαίρωσι τήν ἐπισημότητα τῆς ἤδη

γενομένης ὑπό τῆς Βουλῆς τῶν Ἐπισκόπων δηλώσεως κατά τόν παρελθόντα Ἰούνιον. Κατόπιν τούτων τεθεῖσα εἰς ψηφοφορίαν ἡ πρότασις τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Derby ὑπερεψηφίσθη διά ψήφων 30 ἔναντι 15.

Ἀλλ' ὁ ἐντεῦθεν προκληθείς σάλος δέν ἐκόπασεν, ὡς μαρτυρεῖ τελευταῖον δημοσίευμα τοῦ ἐπισκόπου Ely "Ἡ Βουλή, λέγει, τῶν Ἐπισκόπων τῆς Καντουαρίας ἀπέφυγεν νά δηλώση ὅτι τά ἱστορικά ἄρθρα τοῦ Συμβόλου σημαίνουσιν ὅ,τι λέγουσι καί δέν εὗρε λέξεις ἀποδοκιμασίας κατά τῶν κληρικῶν ἐκείνων, οἵτινες διδάσκουσι τήν ὁμολογίαν ταύτην καί εἶτα ἀρνοῦνται τινάς τῶν ἐν αὐτῇ ἀληθειῶν, ἄς ἐβεβαίωσαν διά τῶν χειλέων. Δέν δύναμαι ν' ἀρνηθῶ ὅτι ἡ οὕτω δημιουργηθεῖσα κατάστασις μοί φαίνεται σοβαρά.. Δέν εἶνε ὀρθόν ὅπως ἐκεῖνος, ὅστις ἔλαβε ἐπίσημον ἐντολήν νά διδάσκη τό Εὐαγγέλιον, ἀρνῆται οἱανδήποτε ἐκ τῶν ἀληθειῶν ἐκείνων, ἄς διά τῶν χειλέων διαρκῶς βεβαιοῖ. Εἶνε ζήτηματιμῆς. Οὐδέ στεροῦνται σπουδαιότητος τά ἱστορικά ἄρθρα τοῦ Συμβόλου. Ἄν τό σῶμα τοῦ Κυρίου εἶδε διαφθοράν ἐν τῷ τάφῳ, τότε ἡ Ἐκκλησία δέν δικαιοῦται νά κηρύττη τήν ἀνάστασιν αὐτοῦ τῇ τρίτῃ ἡμέρα." Εἰ δέ Χριστός οὐκ ἐγείρεται, λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ματαία ἡ πίστις ἡμῶν". Διστάζω ὡσαύτως νά παραδεχθῶ ὅτι ἡ καθολική διδασκαλία περί ἐνανθρωπήσεως δύναται νά ἐπιζήση, ἄν ἐγκαταλειφθῇ ἡ πίστις εἰς τήν ἐκ Παρθένου γέννησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Ὁ Χριστιανισμός εἶνε ἱστορική θρησκεία, τουτέστι στηρίζεται ἐπί γεγονότων τῆς ἱστορίας καί ἄν τά γεγονότα ταῦτα δέν συνέβησαν, αὐτά τά θεμέλια τοῦ χριστιανισμοῦ διατρέχουσι κίνδυνον. Ἰδού διατί αἰσθάνομαι τήν σοβαρότητα τῆς παρούσης καταστάσεως. Βεβαίως ἡ Ἐκκλησία δέν δύναται νά βεβαιοῖ διαρκῶς τόν κόσμον ὅτι ὁμολογεῖ τήν ἱστορικήν αὐτῆς πίστιν. Ἀλλ' ὅταν ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν αἱ ἀναφανδόν γινόμεναι ἀρνήσεις ἄρθρων τοῦ Συμβόλου ὑπό κληρικῶν τινῶν, ἡ Κάτω Βουλή τῆς Συνόδου καί χιλιάδες συναδέλφων αὐτῶν κληρικῶν ἐνόμισαν ὅτι ἐδικαιοῦντο νά ζητήσωσι παρά τῶν Ἐπισκόπων ἐπιβεβαίωσιν αὐτῶν. Ἡ διαρρήδην ἄρνησις τῆς ἀποδοχῆς τόσον δεδικαιολογημένης αἰτήσεως ἔχει μεγίστην σπουδαιότητα. Πρό δύο ἐτῶν εἶπον: προβλέπω ὅτι ἡ νομιμοφροσύνη μου πρός τήν Ἐπαρχίαν (province of Canterbury) εἰς ἥν ἡ ἐπισκοπή Ely ἀνήκει, ἐνδέχεται θά ὑποστῇ ἔντασιν μέχρι διαρρήξεως σχεδόν. Δέν ἦτο ματαία ἡ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

πρόβλεψις μου..."

Μετά τό δημοσίευμα τοῦτο οἱ Church Times ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ ἐπανέρχονται εἰς τό ζήτημα καί συνηγοροῦσιν ὑπέρ τῆς ἀνάγκης ὅπως οἱ Ἐπίσκοποι δείξωσι βαθυτέραν ἀντίληψιν τῆς καταστάσεως τῆς τεταραγμένης συνειδήσεως τῶν αἰτησαμένων ἱερέων καί κατά τινα τρόπον ἱκανοποιήσωσιν αὐτήν.

Ἠθελήσαμεν ἐν τοῖς ἀνωτέρω νά δώσωμεν περιληπτικήν ἔννοιαν περί τῆς δογματικῆς κρίσεως, ἥν διέρχεται ἐσωτερικῶς ἡ Ἀγγλικανική Ἐκκλησία καί ἥτις ὑποσκάπτει τήν ἐσωτερικήν αὐτῆς ἑνότητα, καίτοι πλεῖστοι λόγοι συνηγοροῦσιν εἰς τήν διακράτησιν καί διακρατοῦσι τήν ἐξωτερικήν αὐτῆς ἑνότητα. Ἀρνούμενοι εἰς ἡμᾶς αὐτούς τό δικαίωμα νά ἀναμιχθῶμεν εἰς τάς ἐσωτερικάς διαφοράς τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας μεθ' ἧς τόσον στενοί δεσμοί συνδέουσι τήν ἡμετέραν, δέν δυνάμεθα ἀφ' ἑτέρου ἀποβλέποντες εἰς τό συμφέρον τῆς ἀμοιβαίας συνεννοήσεως καί ἐν ἀπωτέρῳ χρόνῳ ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, ν' ἀποκρύψωμεν τούς φόβους καί τούς δισταγμούς περί τοῦ μέλλοντος, οὕς γεννᾶ παρά πολλοῖς τῶν ὀρθοδόξων ἡ ἐσωτερική δογματική κατάστασις τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Εἰθισμένοι οὗτοι νά κινῶνται ἐντός τοῦ αὐστηρῶς καθωρισμένου δογματικοῦ πλαισίου τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἀδυνατοῦσι νά ἐννοήσωσιν, ὅτι δύνανται νά εἶνε ἀνεκταί ἐν τοῖς κόλποις μιᾶς καί τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας διχογνωμίαι ἀναφερόμεναι οὐχί εἰς δευτερεύοντα τινα ἤ θεολογούμενα ἀλλ' εἰς οὐσιωδέστατα δόγματα, οἷα ἡ ἐκ Παρθένου γέννησις τοῦ Σωτῆρος καί ἡ σωματική τοῦ Κυρίου ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις. Καί τήν τραγικότητα τῆς καταστάσεως ἐπιτείνει τό γεγονός ὅτι ἐξακολουθοῦσι νά ἀποτελῶσι καί διά τήν Ἀγγλικανικήν Ἐκκλησίαν πηγήν διδασκαλίας τά ἀρχαῖα Σύμβολα καί δή τό τῆς Νικαίας, ἅτινα ἐκπεφρασμένως διδάσκουσι τά δόγματα ταῦτα, ἀφοῦ δημοσίᾳ ὁμολογοῦσι πίστιν εἰς αὐτά οἱ εἰς τόν ἱερόν Κλῆρον καταλεγόμενοι ἀγγλικανοί. Παρακολουθοῦντες ἀπό μακροῦ μετά προσοχῆς πᾶσαν κίνησιν ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ δέν ἐκπλησσόμεθα διά τήν τόσον καταφανῆ ἀνωτέρω ἀντίφασιν. Ὀφείλεται αὕτη εἰς τήν ἀπ' ἀρχῆς συνύπαρξιν δύο ἐν αὐτῇ τάσεων, τῆς καθολικιζούσης καί τῆς προτεσταντιζούσης μετά τῶν ἐπί μέρους διακλαδώσεων αὐτῶν,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ῶν ὁ ἀνταγωνισμός ἐπί αἰῶνας ἤδη διαρκῶν δέν κατέληξεν ἔτι εἰς τήν ἐπικράτησιν πρός τῆς πρώτης ἤ τῆς δευτέρας. Ὅστις ἔχει ὑπ᾽ὄψει τήν τόσον σύμφωνον πρός τόν Ἀγγλικόν χαρακτῆρα ἐφαρμογήν τῆς μεθόδου τοῦ συμβιβασμοῦ καί ἐν τοῖς δογματικοῖς ζητήμασι, διατηρουμένης τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου, πρός ἀποφυγήν ἐσωτερικοῦ σχίσματος, παρομοίου πρός ἐκεῖνα, τά ὁποῖα ἐγνώρισεν ἐν τῷ παρελθόντι ἡ Ἀγγλικανική Ἐκκλησία, δέν ἀπορεῖ διατί αἱ δύο αὗται τάσεις ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐξακολουθοῦσι νά συζῶσι καί ν᾽ἀνταγωνίζωνται χωρίς νά φθάνωσι μέχρι διαρρήξεως. Ὅ,τι ἡμεῖς ὀφείλομεν νά ἔχωμεν ὑπ᾽ὄψει εἶνε τοῦτο. Ἡ ἐσωτερική τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας δογματική ἀνωμαλία, ὡς ἐξεδηλώθη αὕτη καί ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, ἐπιβάλλει μεγάλην προσοχήν καί ἐπιφύλαξιν, ὁσάκις τίθεται ζήτημα οὐχί καλλιεργείας καί ἀναπτύξεως φιλικῶν σχέσεων καί συνεννοήσεως, ἀλλά διαπραγματεύσεων περί δογματικῆς ἑνώσεως τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας μετά τῆς Ἀγγλικανικῆς.

Ὁ Θυατείρων Γερμανός

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ